

ΑΠΟΦΑΣΗ 471¹/VI/2009
Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ ΣΕ ΤΜΗΜΑ

Συνεδρίασε στην Αίθουσα Συνεδριάσεων του 1^{ου} ορόφου του κτηρίου των γραφείων της, επί της οδού Κότσικα 1Α, Αθήνα, την 9^η Δεκεμβρίου 2009, ημέρα Τετάρτη και ώρα 11:15, με την εξής σύνθεση:

Πρόεδρος: Δημήτριος Κυριτσάκης

Μέλη: Δημήτριος Δανηλάτος και

Φραγκίσκος Αρμάος, λόγω δικαιολογημένου κωλύματος του τακτικού μέλους Δημήτριου Αυγητίδη.

Γραμματέας: Παρασκευή Α. Ζαχαριά.

Θέμα της συνεδρίασης ήταν η λήψη απόφασης επί της προηγούμενης γνωστοποίησης σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν. 703/77, όπως ισχύει, της συγκέντρωσης των εταιριών με την επωνυμία «CORSEWALL TRADING LIMITED» και «Ελληνική Εταιρεία Αεροπορικών Καυσίμων Ανώνυμη Εταιρεία».

Στην αρχή της συνεδρίασης ο Πρόεδρος ανέγνωσε συνοπτικά την υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 8688/4.12.2009 Εισήγησή του και πρότεινε τη μη απαγόρευση της από 11.11.2009 γνωστοποιηθείσης, σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν. 703/77, όπως ισχύει, συγκέντρωσης, καθόσον δεν προκαλούνται σοβαρές αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στις σχετικές αγορές στις οποίες αφορά.

Κατόπιν διασκέφθηκε και αφού έλαβε υπόψη της όλα τα στοιχεία του φακέλου της κρινόμενης υπόθεσης και την ως άνω Εισήγηση,

ΣΚΕΦΘΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ:

- I.** Από το άρθρο 4 παρ. 2 εδαφ. β' και παρ.3 του ν. 703/77, όπως ισχύει, προκύπτει ότι συγκέντρωση πραγματοποιείται, όταν ένα ή περισσότερα πρόσωπα που ελέγχουν ήδη τουλάχιστον μια επιχείρηση ή μία ή περισσότερες επιχειρήσεις, αποκτούν άμεσα ή έμμεσα τον έλεγχο του συνόλου ή τμημάτων μίας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων και ο έλεγχος απορρέει από δικαιώματα, συμβάσεις ή άλλα μέσα, τα οποία είτε μεμονωμένα είτε από κοινού με άλλα και λαμβανομένων υπόψη των σχετικών πραγματικών ή νομικών συνθηκών, παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη δραστηριότητα μιας επιχείρησης και ιδίως από:
- α) δικαιώματα κυριότητας ή επικαρπίας επί του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης,

---

¹ Από την παρούσα απόφαση έχουν παραλειφθεί, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ.7 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ 1890/Β'/29.12.2006), τα στοιχεία εκείνα, τα οποία κρίθηκε ότι αποτελούν επιχειρηματικό απόρρητο. Στη θέση των στοιχείων που έχουν παραλειφθεί υπάρχει η ένδειξη [...]. Όπου ήταν δυνατό τα στοιχεία που παραλείφθηκαν αντικαταστάθηκαν με ενδεικτικά ποσά και αριθμούς ή με γενικές περιγραφές (εντός [...]).

β) δικαιώματα ή συμβάσεις που παρέχουν δυνατότητα καθοριστικής επίδρασης στη σύνθεση, στις συσκέψεις ή τις αποφάσεις των οργάνων μίας επιχείρησης.

Περαιτέρω κατά το άρθρο 4β παρ. 1 του ν. 703/77, κάθε συγκέντρωση επιχειρήσεων πρέπει να γνωστοποιείται στην Επιτροπή Ανταγωνισμού μέσα σε δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από τη σύναψη της συμφωνίας ή τη δημοσίευση της προσφοράς ή ανταλλαγής ή την απόκτηση συμμετοχής που εξασφαλίζει τον έλεγχο της επιχείρησης, όταν ο συνολικός κύκλος εργασιών όλων των επιχειρήσεων που συμμετέχουν στη συγκέντρωση κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 4στ ανέρχεται, στην παγκόσμια αγορά τουλάχιστον σε εκατόν πενήντα εκατομμύρια (150.000.000) ευρώ και δύο τουλάχιστον από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις πραγματοποιούν, η καθεμία χωριστά, συνολικό κύκλο εργασιών άνω των δεκαπέντε εκατομμυρίων (15.000.000) ευρώ στην ελληνική αγορά».

II. Στην προκειμένη περίπτωση γνωστοποιήθηκε εμπροθέσμως (εντός δέκα εργάσιμων ημερών) σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4β του ν.703/77, στις 11.11.2009 (αρ. πρωτ.8125) στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (Γ.Δ.Α.) η από 27.10.2009 σύμβαση πώλησης από την εταιρία AVINOIL ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ (AVINOIL) εκατόν σαράντα οκτώ χιλιάδων τετρακοσίων (148.400) μετοχών της κοινής επιχείρησης με την επωνυμία «Ελληνική Εταιρεία Αεροπορικών Καυσίμων (ΕΕΑΚ) Ανώνυμη Εταιρεία» (εφεξής ΕΕΑΚ) στην εταιρία CORSEWALL TRADING LIMITED (εφεξής Corsewall), όπως ισχύει, με βάση την οποία, μετά την ολοκλήρωση της γνωστοποιούμενης συγκέντρωσης, σύμφωνα με τους όρους και τις αιρέσεις της συμφωνίας, η ΕΕΑΚ θα ελέγχεται από κοινού από την Corsewall (αγοράστρια) και την Chevron (πωλήτρια), εκάστη εκ των οποίων θα κατέχει μετοχές αντιστοιχούσες στο 50% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΕΑΚ. Με το περιεχόμενο αυτό η αίτηση, η οποία συμπληρώθηκε με την από 27.11.2009 απαντητική επιστολή της αιτούσας για την οποία δηλώνεται ότι δεν θα γνωστοποιηθεί σε άλλα κράτη, και περιλαμβάνεται προσθέτως η αίρεση, ότι [...], είναι νόμιμη και παραδεκτός φέρεται ενώπιον του Τμήματος της Επιτροπής, με βάση τις διατάξεις που προαναφέρθηκαν. Πρέπει, επομένως να εξεταστεί κατ' ουσίαν, δεδομένου ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση εμπίπτει στο ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 4β του ν. 703/77, όπως ισχύει., αφού ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών των συμμετεχουσών εταιριών κατά τη διάρκεια της τελευταίας οικονομικής χρήσης (2008) υπερέβη τα 150.000.000 ευρώ, (€[...]δις δολ.ΗΠΑ) ενώ για την ίδια χρήση ο εθνικός κύκλος εργασιών για κάθε μία επιχείρηση (ΕΕΑΚ και Chevron) υπερβαίνει τα 15.000.000 ευρώ (ΕΕΑΚ €[...] το 2008 και Chevron €[...]²) και του ότι προηγήθηκε δημοσίευση της γνωστοποιηθείσας συγκέντρωσης, βάσει του άρθρου 4β, παρ. 6 του ν. 703/77, όπως ισχύει και της υπ' αριθ. 185/III/2001 Απόφασης της Επιτροπής Ανταγωνισμού, στην οικονομική εφημερίδα «Κέρδος» (αριθμός φύλλου 7351, έτος ΚΕ 2009 της 18^{ης} Νοεμβρίου) και προσκόμισαν νόμιμο παράβολο των 1.050 ευρώ (ΣΤ 72270307/11.11.2009 Α/Α 8453 ΔΟΥ ΚΑ ΑΘΗΝΩΝ

Από τα έγγραφα που η αιτούσα προσκόμισε και την έρευνα της Γενικής Διεύθυνσης αποδεικνύονται τα ακόλουθα:

---

² Τα στοιχεία κύκλου εργασιών προκύπτουν από το άθροισμα του κύκλου εργασιών της CHEVRON ΕΛΛΑΣ βάσει του δημοσιευμένου ισολογισμού της, ο οποίος ανήλθε το 2008 σε ευρώ [...] και του ημίσεως του συνολικού κύκλου εργασιών της ΕΕΑΚ που αφορά σε πωλήσεις της ΕΕΑΚ προς τρίτους κατά το ίδιο έτος

A. ΟΙ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΥΣΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

1. Η ΕΞΑΓΟΡΑΖΟΥΣΑ (CORSEWALL)

Η Corsewall με έδρα τη Λευκωσία στην Κύπρο, είναι εταιρία συμμετοχών και ελέγχεται κατά 100% από τον κ. [...]. Η γνωστοποιούσα εταιρία, δραστηριοποιείται αποκλειστικά στον τομέα της εμπορίας καυσίμων. Η εν λόγω εταιρία δεν παρουσιάζει κάθετη ολοκλήρωση καθώς δεν δραστηριοποιείται καθ' οιονδήποτε τρόπο σε οποιοδήποτε προηγούμενο ή επόμενο στάδιο της εν λόγω αγοράς.

2. Η ΕΕΑΚ

Η ΕΕΑΚ συστάθηκε τον Αύγουστο του 2002 από την AVINOIL, θυγατρική της ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ (ΕΛΛΑΣ) ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ ΚΟΡΙΝΘΟΥ Α.Ε. και την Chevron επιχείρηση συνδεδεμένη με την CHEVRON USA Inc. Αντικείμενο εργασιών της ΕΕΑΚ είναι το εμπόριο βενζίνης κινητήρων και αεροσκαφών. Η εταιρία έχει παρουσία στα αεροδρόμια της Θεσ/νίκης, Καβάλας και Ζακύνθου. Ωστόσο από τον Απρίλιο του 2007, η ΕΕΑΚ προμηθεύει με αεροπορικό καύσιμο και το αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος των Αθηνών. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του καταστατικού της, σκοπός της ΕΕΑΚ είναι:

1. Η παροχή υπηρεσιών επίγειας εξυπηρέτησης εφοδιασμού αεροσκαφών με καύσιμα και άλλα πετρελαιοειδή προϊόντα, σε διάφορα αεροδρόμια τόσο εντός όσο και εκτός της Ελληνικής Επικράτειας.
2. Η εμπορία καυσίμων αεροσκαφών τόσο εντός όσο και εκτός της Ελληνικής Επικράτειας.
3. Η κτήση, κατασκευή, μίσθωση και εκμετάλλευση αποθηκευτικών εγκαταστάσεων, σταθμών αντλιών και παντός είδους μεταφορικών μέσων, τα οποία έχουν σχέση με τον κύριο σκοπό αυτής.
4. Η παροχή κάθε είδους άλλων υπηρεσιών σχετικών με τα παραπάνω.

3. Η CHEVRON HELLAS

Η Chevron Hellas δραστηριοποιείται στον τομέα της εμπορίας καυσίμων. Ο όμιλος της Chevron είναι πλήρως καθετοποιημένος με διεθνή δραστηριότητα στην εξόρυξη αργού, την παραγωγή φυσικού αερίου, την διύλιση και εμπορία πετρελαιοειδών και την παραγωγή λιπαντικών και χημικών. Το σύνολο των αεροπορικών καυσίμων που προμηθεύει η εταιρία Chevron Hellas διατίθενται στο αεροδρόμιο των Αθηνών (Ελευθέριος Βενιζέλος) και μεταφέρονται μέσω του αγωγού Ασπροπύργου-Σπάτων, ο οποίος ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Ιανουάριο 2004.

B. ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Η σχετική αγορά προϊόντων περιλαμβάνει το σύνολο των προϊόντων ή/και υπηρεσιών που θεωρούνται από τον καταναλωτή εναλλάξιμα ή δυνάμενα να υποκατασταθούν μεταξύ τους λόγω των χαρακτηριστικών, των τιμών τους και της σκοπούμενης χρήσης τους. Για τον ορισμό της σχετικής αγοράς πρέπει να προσδιορισθούν οι περιορισμοί κατά τον καθορισμό της τιμολογιακής πολιτικής των εταιριών που προκύπτουν από τη δυνατότητα υποκατάστασης από πλευράς ζήτησης και προσφοράς.. Η σχετική γεωγραφική αγορά

περιλαμβάνει την περιοχή στην οποία οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις πωλούν τα σχετικά προϊόντα τους υπό επαρκώς ομοιογενείς συνθήκες.

1. Σχετικές αγορές προϊόντων

Η αγορά αεροπορικών καυσίμων στην Ελλάδα, όπως και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, περιλαμβάνει δύο στάδια διανομής: (α) την αγορά χονδρικής πώλησης καυσίμων από τα διυλιστήρια και τους λοιπούς προμηθευτές προς τις εταιρίες εμπορίας και (β) την αγορά λιανικής πώλησης των εταιριών εμπορίας προς τους τελικούς καταναλωτές που είναι συνήθως αεροπορικές εταιρίες τακτικών γραμμών ή πτήσεων charter. Στην υπό κρίση υπόθεση, σχετική αγορά είναι η αγορά λιανικής πώλησης αεροπορικού καυσίμου τύπου JA-1. Ειδικότερα, όπως έχει κριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπάρχει διάκριση μεταξύ της παραγωγής καυσίμων αεριοθουμένων και της προμήθειας και παράδοσης καυσίμων αεριοθουμένων σε συγκεκριμένα σημεία³. Στην εν λόγω παράδοση περιλαμβάνεται και η προμήθεια των αεροσκαφών σε καύσιμα.⁴ Η αγορά αυτή, στην οποία δραστηριοποιείται και η ΕΕΑΚ, εξειδικεύεται σε δύο επιμέρους δραστηριότητες. Η πρώτη δραστηριότητα καλύπτει την προμήθεια και παράδοση των αεροπορικών καυσίμων σε αεροσκάφη στα αεροδρόμια της χώρας ενώ η δεύτερη καλύπτει την παροχή υπηρεσιών επίγειας εξυπηρέτησης, τον εφοδιασμό, δηλαδή, αεροσκαφών με καύσιμα εντός των αεροδρομίων. Η άσκηση της μιας δραστηριότητας δεν αποκλείει την άσκηση και της άλλης. Έτσι, σε όλα τα ελληνικά αεροδρόμια εκτός αυτού της Αθήνας (Ελ. Βενιζέλος) οι εταιρίες BP και SHELL ασκούν μόνο εμπορία, ενώ τους εφοδιασμούς των αεροσκαφών πελατών τους διενεργεί η εταιρία GISSCO, ενώ οι εταιρίες ΕΚΟ, EXXONMOBIL και ΕΕΑΚ ασκούν και τις δυο δραστηριότητες (παραλαμβάνουν και αποθηκεύουν σε δικές τους εγκαταστάσεις και ανεφοδιάζουν αεροσκάφη με δικά τους μέσα). Στο αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος εξασκούν εμπορία όλες οι πιο πάνω εταιρείες καθώς και η εταιρία CYCLON, ενώ τους εφοδιασμούς εκτελούν δυο μόνο εταιρίες, η SAFCO και η OIC.

Με βάση τα ανωτέρω και για τους σκοπούς της παρούσας υπόθεσης, η σχετική αγορά περιλαμβάνει την προμήθεια και παράδοσης αεροπορικών καυσίμων σε συγκεκριμένα σημεία (λιανική πώληση).

2. Σχετική γεωγραφική αγορά

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε αποφάσεις της θεωρεί ότι πρέπει να γίνει διαχωρισμός ανάμεσα στην παραγωγή αεροπορικών καυσίμων, όπου η σχετική γεωγραφική αγορά μπορεί να θεωρηθεί ως η παγκόσμια και στον εφοδιασμό συγκεκριμένων τοποθεσιών με αεροπορικά καύσιμα, όπου η οργανωτική υποδομή διανομής θα μπορούσε να περιορίσει γεωγραφικά την δράση του ανταγωνισμού⁵.

Παρόλο που οι αεροπορικές εταιρίες δρουν σε παγκόσμια κλίμακα, δεν επιλέγουν κατ' ανάγκην έναν προμηθευτή για την κάλυψη των αναγκών τους παγκοσμίως. Αντιθέτως, επιλέγουν την πιο ελκυστική προσφορά με βάση κάθε δεδομένο αεροδρόμιο, σε συνάρτηση με τις σχετικές δυνατότητες και τα πλεονεκτήματα των προμηθευτών σε κάθε δεδομένη

³ Βλ. Υπόθεση αριθ. COMP/M. 1628 - TotalFina/Elf, παρ. 224.

⁴ Βλ. Υπόθεση αριθ. COMP/M. 1628 - TotalFina/Elf, παρ. 227.

⁵ Βλ. Υπόθεση αριθ. COMP/M. 1628 - TotalFina/Elf και Απόφαση Επιτροπής Ανταγωνισμού 327/V/2007.

τοποθεσία. Επιπλέον, οι τιμές που χρεώνονται για τα αεροπορικά καύσιμα μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με τα συμβόλαια που συνάπτονται. Το ανταγωνιστικό περιβάλλον μπορεί να διαφέρει από ένα αεροδρόμιο ή μία τοποθεσία σε ένα άλλο. Αυτό οφείλεται κυρίως στην υποδομή διανομής για την προσφορά αεροπορικών καυσίμων στα διάφορα αεροδρόμια, που είναι γενικά εξειδικευμένα για κάθε συγκεκριμένο αεροδρόμιο. Εξαιτίας αυτού, οι προμηθευτές δεν αρκεί να παράγουν αεροπορικά καύσιμα για να συνάπτουν συμβόλαια με αεροπορικές εταιρίες, αλλά πρέπει επιπροσθέτως να έχουν πρόσβαση στην ιδιαίτερη υποδομή διανομής και διοχέτευσης που θα τους επιτρέπει να προωθούν αποτελεσματικά το προϊόν τους στο τελικό στάδιο της αλυσίδας προσφοράς, δηλαδή σε κάποιο αεροπλάνο.

Με βάση τα ανωτέρω και για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης, δύναται να διακριθεί τοπικά η σχετική γεωγραφική αγορά στο στάδιο λιανικής πώλησης αεροπορικών καυσίμων, η οποία περιλαμβάνει το κάθε αεροδρόμιο χωριστά.

Γ. ΔΟΜΗ ΣΧΕΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ / ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ / ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Στην χώρα μας, η αγορά χονδρικής πώλησης χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη μόνο δύο διυλιστηρίων-πωλητών (προσφορά), των ΕΛ.ΠΕ και ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ, τα οποία καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος της εγχώριας ζήτησης και μόνο ένα μικρό ποσοστό αυτής εισάγεται απ' ευθείας από το εξωτερικό από τις εταιρίες εμπορίας.

Από την άλλη πλευρά της αγοράς υπάρχουν οι εταιρίες εμπορίας -αγοραστές (ζήτηση) που προμηθεύονται τα αεροπορικά καύσιμα από τα διυλιστήρια και τα διανέμουν στις αεροπορικές εταιρίες. Η επιλογή της εταιρίας προμήθειας από την αεροπορική εταιρία γίνεται συνήθως με βάση διεθνή μειοδοτικό διαγωνισμό που διενεργεί η αεροπορική εταιρία. Οι διαγωνισμοί αυτοί διεξάγονται, κάθε ένα έως τρία χρόνια, από τις κεντρικές υπηρεσίες προμηθειών της έδρας κάθε αεροπορικής εταιρίας και αφορούν πολλά αεροδρόμια σε όλον τον κόσμο. Οι όροι και η διαδικασία που ακολουθεί κάθε εταιρία είναι κατά κανόνα γνωστοί. Στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται πέντε κυρίως εταιρίες εμπορίας, οι ΕΚΟ ΑΒΕΕ, Shell, Air BP, Mobil, Avin και Cyclon. Από αυτές, η μεγαλύτερη σε πωλήσεις για το 2002 ήταν η ΕΚΟ με μερίδιο αγοράς [...] % και ακολουθούσαν οι Shell και Air BP με μερίδιο αγοράς [...] % εκάστη, ενώ οι λοιπές εταιρίες συμπεριλαμβανομένης της MOBIL κάλυπταν το υπόλοιπο [...] % της αγοράς. Σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία οι τρεις μεγαλύτερες εταιρίες υπερβαίνουν σε πωλήσεις το [...] % της αγοράς αεροπορικών καυσίμων. Η εταιρία ΕΚΟ, η οποία κατέχει και το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς στην Ελλάδα, συμμετέχει μόνο στην εγχώρια αγορά αεροπορικών καυσίμων, ανταγωνιζόμενη κυρίως τις θυγατρικές πολυεθνικών εταιριών πετρελαιοειδών. Ο κύριος όγκος των πωλήσεων πραγματοποιείται στον Αερολιμένα Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» μετά την έναρξη λειτουργίας του το 2000. Στον αερολιμένα αυτό κατασκευάστηκαν τέσσερις δεξαμενές χωρητικότητας [...] κυβικών μέτρων, ιδιοκτησίας της «Ολυμπιακής εταιρείας Καυσίμων Α.Ε.. Από το Φεβρουάριο του 2004 και έπειτα, οι δεξαμενές του εν λόγω αερολιμένα εφοδιάζονται -στο μεγαλύτερο ποσοστό τους- από τον πετρελαιοαγωγό Ασπροπύργου-Σπάτων, ενώ μικρές ποσότητες διακινούνται με βυτιοφόρα.

Στην εν λόγω σχετική αγορά η επιλογή της εταιρίας προμήθειας από την αεροπορική εταιρία γίνεται συνήθως με βάση διεθνή μειοδοτικό διαγωνισμό που διενεργεί η αεροπορική εταιρία. Οι διαγωνισμοί αυτοί διεξάγονται κάθε ένα έως τρία χρόνια και αφορούν πολλά αεροδρόμια σε όλον τον κόσμο. Τονίζεται ότι οι διαγωνισμοί συνήθως διεξάγονται από τις κεντρικές υπηρεσίες προμηθειών της έδρας κάθε αεροπορικής εταιρείας, ενώ κατά κανόνα είναι γνωστοί οι όροι και η διαδικασία που ακολουθεί κάθε εταιρία.

Οι συμφωνίες με τις αεροπορικές εταιρίες έχουν ως βάση ένα δείκτη αναφοράς (για την Ελλάδα τον High FOB Med Italy του προηγούμενου της παραλαβής μηνός) επί του οποίου προστίθεται ένα διαφορικό (αμοιβή) που κυμαίνεται ανά αεροδρόμιο και έτσι διαμορφώνεται η λιανική τιμή. Το διαφορικό αυτό (differential) καλύπτει το περιθώριο κέρδους, τα έξοδα προμήθειας / μεταφοράς καθώς και το κόστος επισφάλειας. Επισημαίνεται ότι οι αεροπορικές εταιρίες επιβαρύνονται με επιπρόσθετα έξοδα, τα οποία συμπεριλαμβάνουν την αμοιβή αεροδρομίου (airport fee), αμοιβή αποθήκευσης εντός του αεροδρομίου καθώς και την αμοιβή εφοδιασμού του αεροσκάφους. Σε άλλες περιπτώσεις, όπως εκτάκτων πτήσεων ή ιδιωτικών αεροσκαφών, οι πωλήσεις αεροπορικών καυσίμων γίνονται με βάση τιμές τιμοκαταλόγου.

Η μοναδική είσοδος στην υπό εξέταση αγορά τα τελευταία πέντε έτη ήταν αυτής της ΕΕΑΚ, η οποία προέβη στις απαραίτητες ενέργειες για τη λήψη της σχετικής άδειας εμπορίας αφορολόγητων αεροπορικών καυσίμων (B2). Όπως τονίζει η γνωστοποιούσα και επισημαίνεται και σε προηγούμενη Απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού (327/V/2007), βασικό σημείο για την ανάπτυξη της εταιρίας αποτελεί η πρόσβαση σε υποδομές στα περιφερειακά αεροδρόμια της χώρας. Ως εκ τούτου η κατασκευή των κατάλληλων υποδομών και η λήψη των απαραίτητων αδειών αποτελεί το σημαντικότερο στάδιο για την ανάπτυξη της εταιρίας.

Στο επίπεδο εμπορίας στη χώρα μας δραστηριοποιούνται πέντε κυρίως εταιρίες, οι ΕΚΟ-ΕΛΔΑ, Shell, Air BP, Mobil, Avin και Cyclon. Από αυτές, η μεγαλύτερη σε πωλήσεις για το 2008 ήταν η ΕΚΟ με μερίδιο αγοράς [...] % και ακολουθούν οι Shell και Air BP με μερίδια αγοράς ίσα με [...] % και [...] % αντίστοιχα. Η ΕΕΑΚ απορροφά μόλις το [...] % της αγοράς, ενώ οι λοιπές εταιρίες καλύπτουν το [...] % (Διάγραμμα 1). Τέλος, αξίζει να τονιστεί ότι σύμφωνα με εκτιμήσεις της ίδιας της εταιρίας, το μερίδιο αγοράς της Chevron στο αεροδρόμιο της Αθήνας δεν υπερβαίνει το [...] %.

Οι τέσσερις μεγαλύτερες εταιρίες υπερβαίνουν σε πωλήσεις το [...] % (CR-4) της σχετικής αγοράς λιανικής πώλησης αεροπορικών καυσίμων. Ειδικότερα, η εταιρία ΕΚΟ, η οποία κατέχει και το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς στην Ελλάδα, συμμετέχει μόνο στην εγχώρια αγορά αεροπορικών καυσίμων ανταγωνιζόμενη κυρίως τις θυγατρικές πολυεθνικών εταιριών πετρελαιοειδών. Ειδικότερα, το σημαντικό μερίδιο που φαίνεται να κατέχει στον κλάδο οφείλεται: α) στην παρουσία της στα περισσότερα αεροδρόμια της χώρας και β) στους όγκους πωλούμενου καυσίμου προς την εταιρία Ολυμπιακές Αερογραμμές (πρώην Ολυμπιακή Αεροπορία), της οποίας όμως η ΕΚΟ δεν ανεφοδιάζει τα αεροσκάφη όπως στους λοιπούς πελάτες της (ολοκληρωμένη πώληση JET A-1), αλλά πωλεί μόνο το καύσιμο στο αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος.

Διάγραμμα 1: Μερίδια Αγοράς των Εταιριών Εμπορίας για το JA-1

[...]

Πηγή: Έντυπο γνωστοποίησης.

Ο δείκτης ΗΗΙ⁶ στην εν λόγω σχετική αγορά δεν είναι δυνατόν να μεταβληθεί αφού η υπό εξέταση συγκέντρωση αφορά στη μεταβολή της μετοχικής σύνθεσης της ΕΕΑΚ και όχι συγχώνευση ή εξαγορά ενός από τους συμμετέχοντες στην αγορά ($\Delta\text{ΗΗΙ} = 0$). Ως εκ τούτου, ο αριθμός των συμμετεχόντων πριν και μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης θα παραμείνει ο ίδιος, με αποτέλεσμα ο δείκτης ΗΗΙ να διαμορφωθεί σε 1868 μονάδες.

Ο εφοδιασμός των αεροσκαφών λαμβάνει χώρα από εγκαταστάσεις που έχουν οι εταιρίες εμπορίας πετρελαιοειδών στους διάφορους αερολιμένες της χώρας. Ο κύριος όγκος των πωλήσεων πραγματοποιείται με την έναρξη λειτουργίας του το 2000, στον Αερολιμένα Αθηνών Ελευθέριος Βενιζέλος. Στον αερολιμένα αυτό κατασκευάστηκαν τέσσερις δεξαμενές χωρητικότητας [...] κυβικών μέτρων ιδιοκτησίας της «Ολυμπιακής εταιρείας Καυσίμων Α.Ε», η οποία έχει την εξής μετοχική σύνθεση: Ολυμπιακή Εταιρεία [...]%, MOTOP OIL [...]%, AVINOIL [...]%, Belgium Fuel Service Company (BFSC) [...]%, και Hansa Consult [...]%. Οι δεξαμενές αυτές μέχρι το Φεβρουάριο 2004 εφοδιάζοντο με ειδικά βυτιοφόρα (Bridgers), τα οποία παρελάμβαναν το καύσιμο από τα διυλιστήρια των ΕΛ.ΠΕ και της MOTOP OIL στις εγκαταστάσεις τους στον Ασπρόπυργο, την Ελευσίνα και τους Αγίους Θεοδώρους αντίστοιχα. Από το Φεβρουάριο του 2004 και έπειτα, οι δεξαμενές εφοδιάζονται -στο μεγαλύτερο ποσοστό τους- από τον πετρελαιοαγωγό Ασπροπύργου-Σπάτων, ενώ μικρές ποσότητες διακινούνται με βυτιοφόρα. Ο αγωγός αυτός ανήκει στην «Εταιρεία Αγωγού Καυσίμων Αεροδρομίου Αθηνών Α.Ε», στη μετοχική σύνθεση της οποίας συμμετέχουν εκτός από τις εγχώριες εταιρείες δύλισης (ΕΛ.ΠΕ 50% και MOTOP OIL 16%), οι εταιρείες «Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών Α.Ε» και «Ολυμπιακή Αεροπορία Α.Ε» με ποσοστά 17% εκάστη. Το θεσμικό πλαίσιο για τη λειτουργία και διαχείριση του αγωγού καθορίζεται από το άρθρο 25 του Ν.3054/2002, το οποίο ορίζει μεταξύ των άλλων ότι «η Εταιρεία Αγωγού Καυσίμων Αεροδρομίου Αθηνών Α.Ε», υποχρεούται να παρέχει ισότιμη πρόσβαση στους χρήστες, με εύλογο αντίτιμο διέλευσης ανά μονάδα διακινούμενου όγκου, κοινό για όλους τους χρήστες χωρίς διάκριση υπέρ των μετόχων αυτής. Ως χρήστης του αγωγού θεωρείται, για τις ανάγκες της εφαρμογής του παρόντος, οποιαδήποτε εταιρία πληρούσα τις προϋποθέσεις του νόμου ικανή να προμηθεύσει στους αερομεταφορείς αεροπορικό καύσιμο».

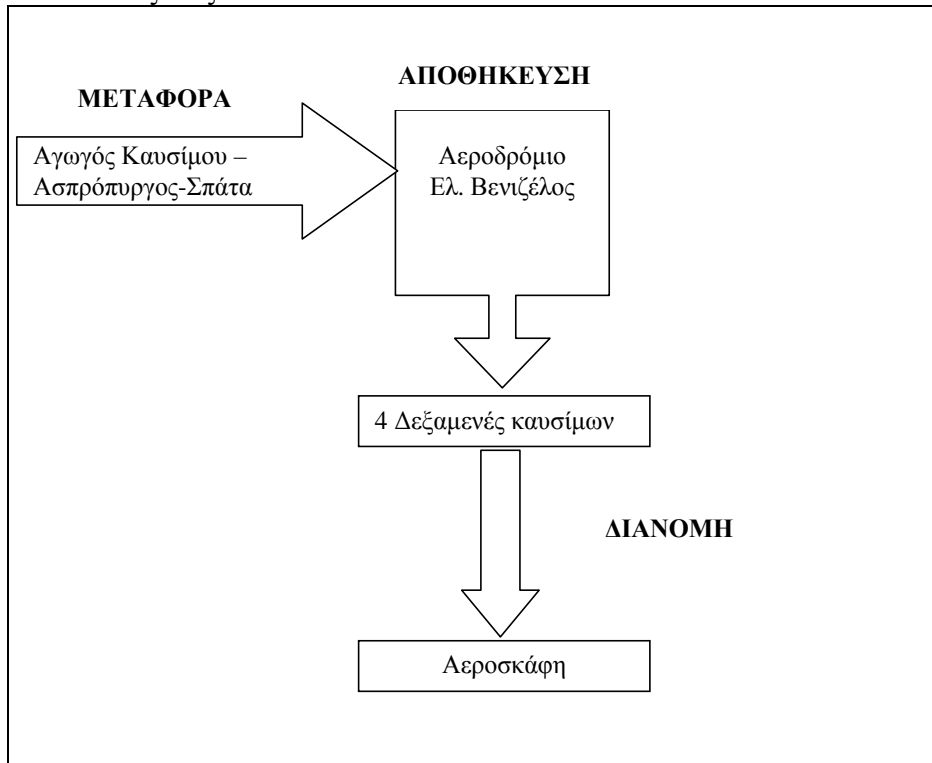
⁶ Ο δείκτης ΗΗΙ (Herfindahl-Hirschman Index) χρησιμοποιείται για τη μέτρηση των επιπέδων συγκέντρωσης και προκύπτει από την άθροιση των τετραγώνων των ατομικών μεριδίων αγοράς όλων των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται σε μία σχετική αγορά. Για παράδειγμα, ο δείκτης ΗΗΙ μιας σχετικής αγοράς στην οποία δραστηριοποιούνται 5 επιχειρήσεις με μερίδια 40%, 20%, 15%, 15% και 10%, αντίστοιχα, είναι $2.550 (= 40^2 + 20^2 + 15^2 + 15^2 + 10^2)$. Ο δείκτης ΗΗΙ κυμαίνεται από μια τιμή που προσεγγίζει το μηδέν (στην περίπτωση μιας τέλει ανταγωνιστικής αγοράς) μέχρι το 10.000 (σε περίπτωση καθαρού μονοπωλίου). Ο δείκτης ΗΗΙ μετά την ολοκλήρωση της συγκέντρωσης υπολογίζεται με την υπόθεση εργασίας ότι τα ατομικά μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων δεν μεταβάλλονται. Παρότι το ορθό είναι να περιληφθούν στη μέτρηση όλες οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στη σχετική αγορά, η έλλειψη στοιχείων για πολύ μικρές επιχειρήσεις δεν έχει συνήθως ιδιαίτερη σημασία, αφού δεν επηρεάζουν σημαντικά τον ΗΗΙ.

Σήμερα, χρησιμοποιούν τον αγωγό οι εταιρίες εμπορίας Air BP, CYCLON, EKO ABEE, SHELL και TEXACO καθώς και η MOBIL κατόπιν συμφωνίας με την EKO ABEE. Το αεροπορικό καύσιμο JA-1, το οποίο διοχετεύεται στον αγωγό του αερολιμένα, προέρχεται από τις εγχώριες εταιρίες διύλισης (ΕΛ.ΠΕ και ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ). Για να αποφεύγεται η άσκοπη και δαπανηρή μεταφορά με δεξαμενόπλοια από τις εγκαταστάσεις της ΜΟΤΟΡ ΟΙΛ στους Αγίους Θεοδώρους Κορινθίας στον Ασπρόπυργο Αττικής από όπου ξεκινά, δηλαδή, ο αγωγός η ΕΛ.ΠΕ [...]. Με άλλα λόγια, στο πλαίσιο της παραπάνω συμφωνίας, [...].

Στη συνέχεια το αεροπορικό καύσιμο (JA-1) προωθείται από τους σταθμούς αποθήκευσης του αεροδρομίου (δεξαμενές) προς τις θέσεις ανεφοδιασμού των αεροσκαφών μέσω δικτύου διανομής και ειδικών οχημάτων-φίλτρων. Τη λειτουργία του συστήματος και την εξυπηρέτηση (handling) των εταιριών εμπορίας για τον εφοδιασμό των αεροπορικών εταιριών έχουν αναλάβει οι εταιρίες «Spata Airport Fueling Company» (SAFCO), η οποία ανήκει στις EKO-ABEE, Air BP, SHELL, EXXON-MOBIL με ποσοστό [...] % η κάθε μια και η «Olympic Intoplane Company», η οποία ανήκει κατά [...] % στην Ολυμπιακή Αεροπορία και κατά [...] % στην TOTAL. Στο ακόλουθο διάγραμμα, παρουσιάζονται τα στάδια εφοδιασμού των αεροσκαφών στο Διεθνές Αεροδρόμιο Ελευθέριος Βενιζέλος.

Διάγραμμα 2: Μεταφορά – Αποθήκευση και Διανομή Αεροπορικού Καυσίμου στο Διεθνές Αεροδρόμιο Ελ. Βενιζέλος

Α. ΕΠΗΡΕΑΖΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Με τον όρο «επηρεαζόμενη αγορά» νοείται α) κάθε σχετική αγορά προϊόντος στην οποία ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες δύο ή περισσότερες από τις συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις, εφόσον εκτιμάται ότι η συγκέντρωση θα οδηγήσει σε συνολικό μερίδιο στην αγορά αυτή ύψους τουλάχιστον 15% (Η περίπτωση αφορά στις οριζόντιες σχέσεις), καθώς και β) κάθε σχετική αγορά στην οποία ασκεί επιχειρηματικές δραστηριότητες οποιαδήποτε συμμετέχουσα επιχείρηση και βρίσκεται σε προηγούμενο ή επόμενο στάδιο της παραγωγικής ή εμπορικής διαδικασίας του προϊόντος σε σχέση με την αγορά στην οποία δραστηριοποιείται άλλη συμμετέχουσα επιχείρηση, και οποιοδήποτε από τα ατομικά ή συνδυασμένα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων αυτών, σε οποιοδήποτε στάδιο της παραγωγικής ή εμπορικής διαδικασίας, ανέρχεται σε 25% τουλάχιστον, ανεξάρτητα αν μεταξύ των μερών υφίσταται σχέση προμηθευτή/πελάτη (Η περίπτωση αφορά στις κάθετες σχέσεις).

Για τους σκοπούς της παρούσας συγκέντρωσης δεν υπάρχουν επηρεαζόμενες αγορές, διότι σύμφωνα με τα στοιχεία της γνωστοποιούσας, το μερίδιο αγοράς της ΕΕΑΚ στην ως άνω σχετική αγορά προσδιορίζεται σε [...] % περίπου και δεν υπάρχουν άλλες σχετικές αγορές στις οποίες είτε: α) ασκούν επιχειρηματικές δραστηριότητες δύο ή περισσότερες από τις συμμετέχουσες στη συγκέντρωση επιχειρήσεις, εφόσον εκτιμάται ότι η συγκέντρωση θα οδηγήσει σε συνολικό μερίδιο στην αγορά αυτή ύψους τουλάχιστον 15% είτε β) ασκεί επιχειρηματικές δραστηριότητες οποιαδήποτε συμμετέχουσα επιχείρηση και βρίσκεται σε προηγούμενο ή επόμενο στάδιο της παραγωγικής ή εμπορικής διαδικασίας του προϊόντος σε

σχέση με την αγορά στην οποία δραστηριοποιείται άλλη συμμετέχουσα επιχείρηση, και οποιοδήποτε από τα ατομικά ή συνδυασμένα μερίδια αγοράς των επιχειρήσεων αυτών, σε οποιοδήποτε στάδιο της παραγωγικής ή εμπορικής διαδικασίας, ανέρχεται τουλάχιστον σε 25%.

Με βάση τα όσα προεκτέθηκαν προέκυψε ότι η παρούσα συγκέντρωση, δεν αναμένεται να μεταβάλλει τις υφιστάμενες συνθήκες ανταγωνισμού στις σχετικές αγορές προϊόντων/υπηρεσιών που αφορά. Αυτό συμβαίνει διότι λόγω του χαρακτήρα της (αλλαγή μετοχικής σύνθεσης), η γνωστοποιηθείσα πράξη δεν αναμένεται να έχει οποιαδήποτε συνέπεια για τα συμφέροντα των τελικών καταναλωτών, αφού ο αριθμός των συμμετεχόντων στην εν λόγω σχετική αγορά παραμένει ο ίδιος (δεν απορροφάται ή δεν δημιουργείται εταιρία) ενώ το μερίδιο αγοράς της ΕΕΑΚ σε αυτή είναι μικρότερο του [...] % (απουσία επηρεαζόμενων αγορών).

Κατά συνέπεια, και με βάση όσα αναφέρθηκαν αναλυτικά ανωτέρω, εκτιμάται ότι η υπό κρίση συγκέντρωση δεν μπορεί να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στην εθνική αγορά ή σε ένα σημαντικό σε συνάρτηση με τα χαρακτηριστικά των προϊόντων ή των υπηρεσιών, τμήμα της. Πρέπει, επομένως να γίνει δεκτή η αίτηση, όπως στο διατακτικό

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

Αποφάσισε ομόφωνα :

Τη μη απαγόρευση της από 11.11.2009 γνωστοποιηθείσης, σύμφωνα με το άρθρο 4β του ν. 703/77, όπως ισχύει, συγκέντρωσης, των εταιριών «CORSEWALL TRADING LIMITED» και «Ελληνική Εταιρεία Αεροπορικών Καυσίμων Ανώνυμη Εταιρεία», καθόσον δεν προκαλούνται σοβαρές αμφιβολίες, περί του ότι η ανωτέρω συγκέντρωση δεν έχει τη δυνατότητα να περιορίσει σημαντικά τον ανταγωνισμό στις σχετικές αγορές στις οποίες αφορά.

Η απόφαση εκδόθηκε την **9^η Δεκεμβρίου 2009**.

Η απόφαση να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, σύμφωνα με το άρθρο 26 παρ. 6 του Κανονισμού Λειτουργίας και Διαχείρισης της Επιτροπής Ανταγωνισμού (ΦΕΚ Β'1890/29.12.2006).

Ο Πρόεδρος

Δημήτριος Κυριτσάκης

Η Γραμματέας

Παρασκευή Α. Ζαχαριά